

Bijlage 2: Aanleiding en Achtergrond

Aanleiding van de bijeenkomst

Er wordt op verschillende plekken en door verschillende partijen onderzoek gedaan over nazorg na een COVID-19 besmetting. Ook zijn er door meerdere partijen handreikingen en leidraden ontwikkeld, met de bedoeling deze door te ontwikkelen naar kwaliteitsstandaarden.

Een overzicht van welke aspecten rondom nazorg onderwerp van onderzoek zijn en welke kennishiaten bestaan ontbreekt echter. Het ministerie van VWS (Directie Curatieve zorg) heeft ZonMw gevraagd in kaart te brengen;

- welke kennis over de nazorg voor ex-Covid-19 patiënten in ontwikkeling of beschikbaar is,
- of er witte vlekken in de kennis omtrent nazorg voor ex-Covid-19 patiënten zijn en
- met relevante partijen te bepalen wat de benodigde vervolgstappen op dit gebied zijn.

Hierbij is aangegeven dat aandacht voor het patiëntenperspectief van belang is.

Achtergrond

De wereld is geconfronteerd met een pandemie van het nieuwe coronavirus (ook wel SARS-CoV-2 genoemd) dat de infectieziekte COVID-19 kan veroorzaken. Deze pandemie en de in verband hiermee genomen maatregelen hebben een grote impact op mensen, de samenleving en care, cure en welzijn. Sinds de uitbraak leidt de coronacrisis tot allerlei uitdagingen voor iedereen. Ook op de langere termijn zal de pandemie effecten hebben die we nu nog niet kunnen overzien. Om de negatieve gevolgen van de pandemie te beperken en om te leren van negatieve en positieve ervaringen – zowel nu als op de langere termijn – zijn kennis, praktische oplossingen en onderzoek nodig.

Om deze kennis te genereren heeft het ministerie van VWS ZonMw opdracht gegeven onderzoek uit te zetten. Vanaf eind maart tot half juli 2020 heeft ZonMw vanuit het COVID-19 programma subsidierondes uitgezet en beoordeeld, zie voor de laatste stand van zaken [de ZonMw website](#).

Daarnaast hebben experts onderwerpen aangewezen waarvan zij vonden dat er urgent kennisontwikkeling nodig was. Nazorg was één van die onderwerpen (onderdeel van aandachtgebied 2. Zorg en preventie van het Covid-19 programma). Op aanwijzen van dezelfde experts zijn onderzoeksgroepen gevraagd een subsidieaanvraag in te dienen voor de oprichting van een COVID-19 nazorg netwerk om:

1. Interprofessionele en multidisciplinaire samenwerking omtrent COVID-19 nazorg te bevorderen, zowel tussen de 2^e en 1^e lijn als ook binnen 2^e en 1^e lijn;
2. Kennis en expertise omtrent COVID-19 nazorg te vergroten;
3. Juiste zorg op de juiste plek te organiseren.

Onderzoeksvragen voor de urgente COVID-19 ronde waren onder andere;

- a) het (door)ontwikkelen van triage-instrumenten/screeners voor de identificatie van longstoornissen, lichamelijke zwakte, angst en cognitieve stoornissen. Dit kan worden gebruikt om patiënten toe te wijzen aan bepaalde zorg en het nader toespitsen van deze zorg, en
- b) het (door)ontwikkelen/evalueren van geïntegreerde, multidisciplinaire netwerk nazorg in de 1^e lijn (fysiotherapie, psychologie, diëtetiek en ergotherapie, huisarts, verpleging en verzorging) en 2^e lijn en tussen de 1^e en de 2^e lijn. Hier is nog geen onderzoek voor gestart.

Naast het overkoepelende ZonMw COVID-19 programma heeft ZonMw parallel (ook in opdracht van het ministerie van VWS, Directie Curatieve zorg) Long Alliantie Nederland de opdracht gegeven voor de ontwikkeling van een voorlopige zorgstandaard revalidatie en nazorg Covid-19. Als resultaat van deze opdracht is op 30 juni 2020 de [Handreiking Covid-19 Associate Syndrome](#) verschenen.

Paramedische herstelzorg voor coronapatiënten die ernstige klachten en beperkingen hebben, is per 18 juli 2020 tijdelijk en onder voorwaarden opgenomen in het basispakket van de zorgverzekering. Gedurende de tijdelijke toelating tot het pakket vindt onderzoek naar de effectiviteit van deze zorg plaats. Het Zorginstituut heeft ZonMw gevraagd een onderzoek te financieren naar de effecten en kosten van eerstelijns paramedische herstelzorg voor COVID-19 patiënten. Besluitvorming vindt eind oktober plaats.

Bepalen vervolgstappen

Om de benodigde vervolgstappen voor de kennisontwikkeling op het gebied van Covid-19 nazorg te bepalen kan geput worden uit drie bronnen. Deze bronnen worden tijdens de bijeenkomst op 12 oktober nader toegelicht door respectievelijk de het Kennisinstituut van de Federatie Medisch Specialisten, Long Alliantie Nederland en ZonMw.

- 1) Binnen de Federatie Medisch Specialisten is op initiatief van de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV) een multidisciplinaire wetenschapscommissie COVID-19 opgericht. Momenteel werkt de commissie aan de ontwikkeling van een multidisciplinaire COVID-19 Kennisagenda.
- 2) Aanvullend op de ontwikkeling van de Handreiking COVID-19 Associate Syndrome voert de LAN een 'quick-scan' uit naar knelpunten in de nazorg voor ex-COVID-19 patiënten. Dit zal meer inzicht geven in knelpunten die kunnen optreden in de zorg voor mensen met restklachten als gevolg van COVID-19. De resultaten hiervan worden in de tweede helft van oktober verwacht.
- 3) ZonMw heeft een overzicht gemaakt van onderzoek dat inmiddels is gestart of op korte termijn zal starten. Deze rapportage is te vinden in bijlage 3 van de agendastukken.

Op basis van deze input wordt de aanwezigen gevraagd gezamenlijk te bepalen wat de benodigde vervolgstappen zijn ten aanzien van de nazorg en/of de organisatie van nazorg van ex-COVID-19 patiënten.